

Criminele geldstromen

## Jacht op witwassers met 'sleepnet' dupeert de gewone rekeninghouder



Ook coffeeshops worden door veel banken gezien als risicovol. Beeld ANP / EPA

Door de jacht van banken op criminele geldstromen lopen de kosten en wachttijden bij het openen van een bankrekening op. Nu komen daar ook privacyzorgen bij.

**Dirk Waterval** 24 oktober 2022, 01:00

Tot een paar jaar geleden merkte je als klant van een bank niet zoveel van de witwascontroles die bankmedewerkers routineus moesten uitvoeren. Dat kwam hooguit langs in de krantenkoppen over forse boetes en schikkingen die banken kregen als ze hierin te nalatig waren geweest. Juist vanwege die boetes en schikkingen is dat nu helemaal anders. Banken hebben het roer de afgelopen jaren radicaal omgegooid, en dat begint de 'gewone Nederlander' te raken.

Vanwege verstrekkende klantcontroles lopen de kosten en wachttijden voor een zakelijke rekening al enige tijd op. Nu komen daar nog zorgen over de privacy bovenop. Vrijdag stuurde minister Sigrid Kaag van financiën een wetsvoorstel naar de Tweede Kamer die het banken mogelijk moet maken de transacties van hun klanten met elkaar te delen.

### **Een ‘vergaande inbreuk op de privacy’**

Dat moet helpen om criminelen op te sporen die hun drugs- of fraudegeld via rekeningen bij verschillende banken proberen wit te wassen. Maar de kritiek op een eerdere versie van dit wetsvoorstel was niet van de lucht. De Raad van State sprak van een ‘vergaande inbreuk op privacy’ van rekeninghouders, zonder dat duidelijk was hoe effectief het allemaal is. De Autoriteit Persoonsgegevens repte zelfs van ‘een bancaire sleepnet’ en ‘een ongekeerde massasurveillance van Nederlanders’.

Kaag hoopt de nieuwe versie van het wetsvoorstel met wat aanpassingen toch door het parlement te krijgen. Zo is de hoeveelheid gegevens die banken straks mogen delen ingeperkt, en moet een bank de transacties van een klant eerst anonimiseren voordat die rijp zijn voor gezamenlijke analyse op verdachte betalingspatronen. Of de aanpassingen genoeg zijn om alle privacyzorgen van de Autoriteit Persoonsgegevens weg te nemen, is nog niet duidelijk. De waakhond moet het nieuwe voorstel eerst bestuderen.

Het privacyvraagstuk is slechts een van de punten waarop de witwasbestrijding knelt. Neem de kosten. Geschrokken van de schikkingen met justitie voor nalatige klantcontroles (775 miljoen euro voor ING in 2018, 480 miljoen euro voor ABN Amro in 2021) namen banken massaal personeel aan dat niets anders doet dan klanten en geldstromen nalopen. Volgens recent onderzoek van de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) gaat het inmiddels om 13.000 werknemers, bijna een vijfde van al het bankpersoneel.

## **Zakelijke klanten betalen meer**

Het kost de sector inmiddels 1,4 miljard euro per jaar. Dat rekenen zij door aan zakelijke klanten. Een zakelijke bankrekening kost tegenwoordig tot wel 2000 euro per jaar, schrijft de NVB. Vooral bedrijven waar veel contant geld in omgaat, zoals coffeeshops of autogarages, betalen vaak meer.

Soms zit een rekening er helemaal niet in. Dan worden risicovolle ondernemingen volgens de NVB op voorhand geweigerd omdat de bank het niet aandurft. Of ze krijgen wel een rekening, maar dan met restricties op het gebruik van contant geld, of op internationale transacties.

Sowieso moeten nieuwe klanten vaak lang wachten voor ze een rekening kunnen openen. Dat geldt voor bedrijven, en nog meer voor stichtingen. Vanwege personeelstekorten heeft ING zelfs alle nieuwe rekening-aanvragen van stichtingen stopgezet voor dit jaar. Wie een nieuw goed doel of buurtvereniging op wil zetten, kan voor januari dus niet bij die bank terecht.

## **‘Witwasaanpak is geen kerntaak van een bank’**

Zelfs De Nederlandsche Bank (DNB), die in de gaten moet houden in hoeverre banken zich aan de regels houden, ziet dat de huidige gang van zaken te veel knelt. De toezichthouder gaat de komende tijd met de sector om tafel om te zoeken naar doeltreffendere manieren om criminele geldstromen op te sporen.

Critici vinden het vreemd dat banken moeten opdraaien voor die taak. Waarom steekt de overheid zélf niet meer geld in de publieke kant van de opsporing, vraagt advocaat en specialist financieel recht Frank ‘t Hart zich bijvoorbeeld af.

“Witwasaanpak is helemaal geen kerntaak van een bank. Die moet er vooral zijn voor zijn klanten. Nu zegt de overheid: ‘Wij vinden de aanpak van witwaspraktijken heel belangrijk’. Om het vervolgens voor een belangrijk deel bij de private sector te leggen.”

**Lees ook:**

***Banken zitten in een spagaat tussen justitie en klagende ondernemers***

Hoe moeten banken omgaan met autodealers, coffeeshophouders en seksclubs?

Regels die hen verplichten jacht te maken op witwassen [en andere criminaliteit zetten de klantrelatie met deze ondernemers op scherp.](#)

**Bron: Trouw.nl - 24 oktober 2022**